

אופרת ילדים

ערכת העשרה הנלווית לתוכנית הלימודים
בבתי הספר היסודיים

אואזיס - אופרת ילדים

(מוזיקה ציפי פליישר, ליברית יעל מדיני)

עולמם של ילדי סיני בזמן יציאת מצרים הצעות לפעילות לבית הספר היסודי (כיתות ג' - ו')

תוכן

I	פתח דבר
II	מפגש ההכנה עם צוותי ההוראה
III	ההתרחשות בכיתות - לקראת פסח
IV	בכנס המקהלות

הרוח האנושית החזקה הנושבת מתוך אופרה זו האיצה בי את מעשה הערכה החינוכית הזאת.

ציפי פליישר

I פתח דבר

ערכה זו מציגה למידה יצירתית משמעותית תוך שיתוף פעולה בין המורים למוזיקה בבתי הספר ובין מרכז המוזיקה העירוני והקהילה המקומית (קונסרבטוריון, מתנ"ס וכד'). אנו מאמינים שרעיון זה יקדם גם את שיתוף הפעולה בין המורים בתוך בית הספר עצמו ויפריח את תחום החינוך המוזיקלי ואת תרומתו לקהילה. בדרך זו תלמידי בית הספר נהנים משיתוף פעולה עם מוזיקאים מקצועיים כמו פסנתרנים, מעבדים, זמרים מתוך הקונסרבטוריון/המתנ"ס נחשפים לעבודת המרכז וממשיכים את לימודיהם בקונסרבטוריון במסגרת שירת המקהלה והנגינה.

הקטעים המומלצים להכנה לכנס המקהלות נלקחו מתוך פרטיטורת אופרה זו לקול ופסנתר, אך גם על פי תפקיד הפסנתר אפשר לכתוב תזמורים ועיבודים לכלים מתוך הרכבי הנגינה הקיימים בקונסרבטוריון.

מגוון האפשרויות לפעילות הוא רב - החל מיישום של פראזה מוזיקלית בכיתה, עבודה על מקצבים, ועד להשתתפות המקהלה בכנס המקהלות ויצירת אירוע שיא בבית הספר. אירוע זה ייתן ביטוי לעוצמה הרגשית שחוו הילדים, כמו גם המקהלה, לאורך תקופת ההכנות. השפע אף גולש אל למידה רב-תחומית במקצועות כמו גיאוגרפיה, אמנות, חגים ומועדים, כישורי חיים ורב לשוניות.

לנוחיותכם מצורפים תווים של הקטעים הנבחרים וכן כמה פסי קול מלווים (כעין "פלייבק"). הצפייה באופרה מאפשרת לתלמידים לחוות את החוויה על בשרם - בדקלום, בזמרה, בתנועה שימצאו, ועוד.

תודתי העמוקה לצוות הפיתוח בכרמיאל - לדיאנה בוכור מנהלת הקונסרבטוריון העירוני, ולזוהר ולנסי-זינגר, המפקחת על החינוך המוזיקלי באזור הצפון - אשר בדבקות, בכישרון ובתחושת ייעוד נתנו יד מיומנת ביצירת הערכה והביאו להוצאתה מן הכוח אל הפועל. הלואי ירבו כמותן שילכו בעקבותיהן. אל נשכח את חגי יודן אשר הקליט את הפלייבקים! (ההקלטה התקיימה בקונסרבטוריון הישראלי למוזיקה, ת"א, 6 בספטמבר 2018; טכנאי ההקלטה ירון אלדמע).

II מפגש ההכנה עם צוותי ההוראה

תאריך המפגש ייקבע מוקדם ככל האפשר.

רצוי שהמפגש יתקיים בהשתתפות המלחינה.

1. המפגש ייארך שעה וחצי עד שעתיים ויונחה על ידי מורה מובילה/ה (לדוגמה המורה למוזיקה עם עוד מורה), בשיתוף מנהל/ת בית הספר. דרושה השתתפות של מורה מן הקונסרבטוריון למוזיקה / המרכז למוזיקה / המתנ"ס.

2. המורות מתבקשות לצפות באופרה לפני המפגש ( ) ולקרוא את הערכה במלואה.

3. המפגש עצמו ייפתח בדברי המנחה, ולאחר מכן יוצג תוכן הערכה בקצרה בדיוק בסדר שבו הוא בנוי: ההתרחשות בכיתות לקראת הפסח (שיעור הכנה, שיעור צפייה, יישומים), ולאחר מכן הפעילות בכנס המקהלות. נציין כי מצורפות הקלטות בפסנתר של הקווים המושרים ("פלייבקים"), עם הקשת פעמה באופן קבוע (בשפה מקצועית של אולפני ההקלטה "קליק"). הקפדנו גם להקליט הקדמות קצרות.
4. בהמשך המפגש יוקרנו שני קטעים נבחרים, אשר משקפים את גיוני האווירה שבאופרה זו:

Video 1 	01:00 דק'	המנטרה של הנודים
Video 2 	01:32 דק'	ריקוד נאת המדבר

5. דיון פתוח בהשתתפות המלחינה. מומלץ להקליט את המפגש בהקלטה ביתית.
6. סיכום של המנחה.
7. לקינוח - נוכל לזכות לחוויה מרתקת - ניחשף להשוואת ביצועים, במקרה זה לתפיסות בימוי בהפקות השונות - לשני קטעים מתוך האופרה - החגיגה המדברית והפינאלה.

הו ליל - חגיגה מדברית (הזמרה בערבית), רגעי הפתיחה

Video 3 	02:05 דק'	בבכורה, בגרמנית (קרלסרואה, 2010)
Video 4 	02:11 דק'	בגרסה האנגלית (ברטיסלבה, 2013)
Video 5 	01:03 דק'	בגרסה העברית (תל אביב 2018)

הפינאלה - שיר הפרידה; רגעי הפתיחה

Video 6 	01:15 דק'	בבכורה בגרמנית
Video 7 	00:57 דק'	בגרסה האנגלית
Video 8 	00:54 דק'	בגרסה העברית

III ההתרחשות בכיתות - לקראת פסח

א. שיעור הכנה

שיעור ההכנה מורכב משני חלקים: מבוא על מושג האופרה בכלל - מהי אופרה; סיפור האופרה "אואזיס" (ליברית יעל מדיני) בחלוקה לתמונות.

1. **מה זאת אופרה** - סיפור שהופך לחוויה מוזיקלית-ויזואלית, תיאטרלית-דרמטית. באופרה נפגוש זמרה, נגינה, רציטיבים (יוסבר תוך הדגמה באופן חי ומתן אפשרות ליצור רציטיבים בכיתה באימפרוביזציה של התלמידים), דקלום, משחק, מחול, פנטומימה, תלבושות, תפאורה, תאורה. זוהי אמנות כל האמנויות ביחד!
- את הזמרה מבצעים סולנים יחידים (אריות), זוג זוגות/סולנים (דואטים), או שלושה זמרים ויותר (טריו, קוורטט). באופרה יש בדרך כלל אונְרְטֶרָה (קטע פתיחה מאובחן היטב), והסיום גם הוא מאובחן כקטע חשוב - הפינאלה. הסיפור התיאטרלי דרמטי הופך לליברית (ליבֶרֶטוּ בלועזית; כך קוראים לטקסט המושר), אשר בנוי ממערכות ומתמונות. מספר המערכות קטן ובכל מערכה כמה תמונות. "אואזיס", אופרה קצרה יחסית, בנויה מארבע תמונות בלבד. מומלץ להפעיל את הילדים על בשרם כדי לחוות את חווית הרכיבים השונים. הכל יקרה בדרך האימפרוביזציה. אפשר להמציא משפט שהוא סיפורון קצרצר, לדוגמה, **הלכתי למכולת ובדרך התחיל לרדת גשם...** ולהתחיל להשתמש בו - כטקסט מוקרא,

כטקסט ברצ'יטטיב, אחר כך הילדים ימציאו מנגינות לאותו המשפט; והרי לנו הליכה הדרגתית מן הדיבור ועד לארְיָה. המורה תוכל להיות המאלתרת הראשונה אם יהיה בכך צורך. מובן שכל ילד יכול להמציא סיפורן קצר כאוות נפשו.

2. סיפור האופרה "אואזיס" מאת יעל מדיני בחלוקה לתמונות

המשתתפים: ילדי בני ישראל (המקהלה), שישה סולנים - אָלון ונועה (ילדים, אח ואחות מבני ישראל), עֲלִי וּלְיִילָה (ילדים, אח ואחות בדואים), זוג ההורים של נועה ואָלון. הציפורת, דמות נוספת, אינה שרה אלא רק מתנועעת. הילדים יכירו את הסיפור בחלוקה לתמונות. בתחילה נבין את המילה הלועזית "אואזיס" (נווה מדבר / נאת מדבר).

להלן סיפור האופרה בחלוקה לתמונות:

תמונה ראשונה: בני ישראל נודדים במדבר ("המְנַטְרָה של הנדודים") בדרכם לארץ כנען. אזלו המים במחנה. הילדים השובבים נועה ואָלון, שתמיד בורחים מהמחנה, מצאו ציפורת (ציפור קטנה) וגם ראו במרחק כתם ירקרק. אלה הם כנראה סימנים למים; אך אביהם מזלזל בכך - "אשליות".

תמונה שנייה: (התמונה המרכזית). נועה ואָלון חומקים מן האוהל, הולכים במדבר ושוב רואים את הכתם הירוק במרחק. בדרך הם מתעלפים מצימאון, אך עֲלִי וּלְיִילָה, ילדי הבדואים שוכני הקבע במדבר, מוצאים אותם. הם מיד משקים אותם במים חיים ומעוררים אותם מן העילפון. הפגישה מרגשת. ארבעתם הולכים אל האואזיס - נאת המדבר, ושם השמחה גדולה - אוכלים, שותים, רוקדים את "ריקוד נאת המדבר" הן בקצב הדבקה (המסמל את הבדואים) והן בקצב ההורה (המסמל את העברים).

תמונה שלישית: באוהל (מחנה) בני ישראל עצבות ודאגה, לאן נעלמו הפעם נועה ואָלון? והנה מגיעים ארבעת הילדים עם נאדות (פְּדִי) מים (בתחילה אָלון ונועה מחביאים את עֲלִי וּלְיִילָה), ההורים שותים לרוויה, השמחה רבה. הפעם כולם שרים ורוקדים את שיר נאת המדבר. ההורים באוהל העברים רוצים לאמץ את עֲלִי וּלְיִילָה.

תמונה רביעית: בתחילה עלי וליילה מסכימים, אך לפתע ליילה נזכרת - כיצד נוכל אם כן להשקות את הצמאים במדבר? עלי וליילה שרים את "שיר המשמרת" - זוהי חובתנו לנצח, הם אומרים (בזמרה), באואזיס חיינו, שם ייעודנו. בפינאלה (הסיום) - "הפרידה", שרים כולם בעצבות מהולה בתקווה "בלב עצור, בלב שבור... קשה לנו הפרידה... אך התקווה נותרה... לכל אחד שלוה".

ניתן לעורר עכשיו את הילדים ל"משפט מולחן" משלהם, הקשור ישירות לסיפור; לדוגמה "הלכתי והתעייפתי, נפלותי": נוכל להגיע לכך ששלוש מילים אלה יקבלו עיבוד אופראי בפיהם של הילדים עד כדי משפט מוזיקלי מלא, ארוך יחסית.

ב. שיעור צפייה

צפייה באופרה במלואה:

Video 9	33:46 דק'	הגרסה העברית המלאה, תל אביב (2018)
---------	-----------	------------------------------------

בתום הצפייה נאפשר לילדים לשאול שאלות.

ג. יישומים - שיעורים אחדים לפי רצון המורה

1. בשיעורי המוזיקה

נבחרו ארבעה קטעים לעבודה בכיתות: המְנַטְרָה של הנדודים, ריקוד נאת המדבר, הו ליל - חגיגה מדברית, פִּינָאֵלָה - הפרידה

• המְנַטְרָה של הנדודים

קטע זה שטוף כולו באווירת מדבר, שבו הולכים בני ישראל זקן וטף בשיירה ארוכה. ראשית נכיר את המילים.

אֵד מְדַבֵּר,
צַח, נְבֵשׁ וְזָהוּב.
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, זָקֵן וְטֵף נוֹדְדִים בְּמִדְבָּר
מֵאַיִן? לָאֵן?
מִן הַעֲבָדוֹת אֶל הַחֲרוֹת
מִמְצָרִים לְאֶרֶץ כְּנָעַן,
אֶרֶץ הָאֲבוֹת.

להגדלה ולהורדה

מְדַבֵּר רַחֵב יָדַיִם, אֶדְ מְדַבֵּר,
 צַח, יָבֵשׁ וְזָהוּב.
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, זָקוּן וְטוֹף נוֹדְדִים בְּמְדַבֵּר,
 אֶרְכָּה הִיא הַשְּׂיָרָת, מָה אֶרְכָּה.

אנו מתחילים בהפעלת הילדים - דקלום המילים, ואחר כך דקלום בשילוב אימפרוביזציה - תנועה, קוליות נוספת של רוחות מדבר (נשיפות, שריקות, הברת S מתמשכת...). אפשר גם לעורר אותם לרגע החלומי של מציאת מים במדבר באופן עצמאי - דמיונם ללא ספק יוביל אותם לאירועים קטנים, שיכולים לקרות ברגע כזה.

לאחר החוויות הספונטניות בתיווך המורה הם יכירו את מעשה ההלחנה באופרה, לפי שורות הטקסט הללו.

מסתבר שהמלחינה ציפי פליישר בחרה בדקלום קצוב, שאליו מתלווים כמה אפקטים קוליים, כך היא תיארה בשפה אופראית את הצעידה המונוטונית למדי של בני ישראל במדבר. לפנינו בדוגמת התווים הקו הווקאלי עם מקצב ההקשה (לקוח מתוך הפרטיטורה). מצורפת הקלטת כל הקטע. נתלכד איתה בתנועה מאולתרת (קבוצה, בודדים).

Notes 1

6 $\text{♩} = 74$ 7 8 *mp-mf* 9 10 11 12 13 14
 אֶדְ מְדַבֵּר צַח יָבֵשׁ וְזָהוּב

15 16 17 18 19 20 21 22
 הוֹב - בְּנֵי יִשְׂרָאֵל זָקוּן וְטוֹף נוֹדְדִים בְּמְדַבֵּר

23 24 25 26 27 28 29
 מ - א - יוֹ אֶרְכָּה הִיא הַשְּׂיָרָת

30 31 32 33 34 35 36 37 38 39
 אֶל רֹת - ח - ה אֶל עוֹ - קָבַץ רָץ - אֶל יָם - י - ר - מְצָ - מ הוֹב - בְּנֵי יִשְׂרָאֵל זָקוּן וְטוֹף נוֹדְדִים בְּמְדַבֵּר

40 41 42 43 44 45 46 47
 מְדַבֵּר רַחֵב יָדַיִם אֶדְ

48 49 50 51 52 53 54
 מְדַבֵּר צַח יָבֵשׁ וְזָהוּב

55 56 57 58 59 60 61 62
 הוֹב - בְּנֵי יִשְׂרָאֵל זָקוּן וְטוֹף נוֹדְדִים בְּמְדַבֵּר

63 64 65 66 67 68 69 70
 הוֹב - בְּנֵי יִשְׂרָאֵל זָקוּן וְטוֹף נוֹדְדִים בְּמְדַבֵּר אֶרְכָּה הִיא הַשְּׂיָרָת מָה אֶרְכָּה

להורדה והדפסה של התווים בגודל דף מלא

• ריקוד נאת המדבר

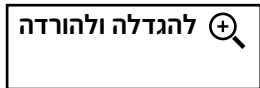
על הבסיס של שיר-ריקוד זה, כולו או חלקו, אשר ילמדו הילדים לשיר, אפשר לרקוד איתם בכיתה (יפוגו השולחנות והכיסאות) את הדבקה וההורה. יפנמו שני מקצבי הבסיס (של הדבקה ושל ההורה), תודגש תחושת הפעמה. תנועות הריקוד יכולות להיות חופשיות לפי המצאת התלמידים. הם יכולים לרקוד כבודדים או בקבוצות קטנות - כפי שיבחרו. התלמידים יתחילו מדקלום המילים ואחר כך ילמדו אותן כפי שהולחנו, יחד עם המורה למוזיקה. המורה תיעזר בהקלטת הפלייבק של המלודיה המושרת, המצורפת כאן לאחר המילים והתווים. שימו לב! הדבקה מאפשרת לנו היטב הפנמה של המקצב.

בקצב ההורה

מַיִּי מַיִּי לְלַחֲנֵאת
מִים מִים יֵשׁ חַיִּים
מִים מְפָפִים
מִים מְתוֹקִים
הַכְּבָּשִׁים פּוֹעִים
חָלִיב אַסְנֹואָף
חֶלֶב וַצְמֹר
מִים מִים מְרִנְיָנִים
מִים מִים כָּאֵן זֹרְמִים
מִים כֹּה זָפִים, מִים מְפָפִים
הַכְּבָּשִׁים פּוֹעִים
חָלִיב אַסְנֹואָף
חֶלֶב וַצְמֹר

בקצב הדבקה

מַיִּי מַיִּי אֵלֶּל-הוֹן
מִים מִים בְּשֹׁשׁוֹן
מִים מִים מְפָפִים
מִים מְרִנְיָנִים, בְּגָאוֹן נוֹבְעִים
מִי חַיִּים כָּאֵן זֹרְמִים, מִים מִים מְפָפִים
הַכְּבָּשִׁים פּוֹעִים
חֶלֶב וַצְמֹר
מִים מִים יֵשׁ חַיִּים
מַיִּי מַיִּי אֵלֶּל-הוֹן
מִים מִים בְּשֹׁשׁוֹן
מִים מְרִנְיָנִים
דָּשָׁא, עַץ יְרוֹק, הֵי הֵי
הַתְּמָרִים מְתַמְרִים, הֵי הֵי
פְרִי מְתוֹק, עַסִּיסֵי הוּא הַפְּרִי, הֵי הֵי

Notes 2

בקצב הדבקה
♩ = 100

552 תוף מורחי מַיִּי מַיִּי לְלַחֲנֵאת
553 *f* מִים מִים יֵשׁ חַיִּים
554 מִים מְפָפִים
555 מִים מְתוֹקִים
556 מִים מִים יֵשׁ חַיִּים
557 מִים מִים כָּאֵן זֹרְמִים
558 מִים כֹּה זָפִים, מִים מְפָפִים
559 מִים מְרִנְיָנִים
560 מִים מִים יֵשׁ חַיִּים
561 מִים מִים כָּאֵן זֹרְמִים
562 מִים מִים מְפָפִים
563 מִים מְתוֹקִים
564 מִים מְרִנְיָנִים
565 מִים מְרִנְיָנִים
566 מִים מִים יֵשׁ חַיִּים
567 מִים מִים כָּאֵן זֹרְמִים
568 מִים כֹּה זָפִים, מִים מְפָפִים
569 מִים מְרִנְיָנִים
570 מִים מִים יֵשׁ חַיִּים
571 מִים מִים מְפָפִים
572 מִים מְתוֹקִים
573 מִים מִים מְרִנְיָנִים

Notes 2

בקצב ההורה

574 $\text{♩} = 130$ 575 *ff* 576 577 578

טק טק טק

דום דום

מִי - יָהּ - מִי - יָהּ - לֵלְךָ - יָאֵת - חַ - מִי - יָהּ - מִי - יָהּ - נֶשׁ - יָהּ - חַ

579 580 581 582 583 584 585

חַ - וְיִאֶסְרֶנּוּ לִבְּךָ - עֵינַי - פִּי שִׁיב - בְּךָ - הֶפֶץ - קִימָה - תְּנוּ - מִי - יָהּ - מִי - יָהּ - פִּי - מִי - יָהּ - מִי - יָהּ

586 587 *ff* 588 589 590

מִי - יָהּ - מִי - יָהּ - מִי - יָהּ - מִי - יָהּ - מִי - יָהּ - מִי - יָהּ - מִי - יָהּ - מִי - יָהּ - מִי - יָהּ

591 592 593 594 595 596 597 598

מִי - יָהּ - מִי - יָהּ - מִי - יָהּ - מִי - יָהּ - מִי - יָהּ - מִי - יָהּ - מִי - יָהּ - מִי - יָהּ - מִי - יָהּ

להורדה והדפסה של התווים בגודל דף מלא

Sound 2

ריקוד נאת המדבר: "פלייבק" - קו הזמרה. שימו לב! התווים מתחילים בעמוד הקודם.

• הו ליל - חגיגה מדברית

זהו קו זמרה מלא בסלסולים ובצעדים קטנים של סקונדות, בפינות של מקאם חי'אז עם טקסט ברוח מדברית, והוא מקרב את הילדים לאווירת המזרח האותנטי. תוך כדי הזמרה הם יוכלו תוך כדי הזמרה לפתח פעילויות שונות באימפרוביזציה ולראות בעיני רוחם את חבורת הבדואים סביב המדורה בסופו של יום. לרווחת תלמידינו תורגם הטקסט המושר לעברית וכך הוא מופיע בקו הזמרה (באופרה הוא תמיד מופיע בערבית).

x2 {

הו ליל, הו ליל, הו ליל

מן הבקר אל הליל

אנו כאן

הו ליל, הו ליל

המדבר הוא ביתנו

נא מוחמד, תן קצת מים

נא פאטמה, תני קצת קהנוה (נוה מבוטא wa, כמו בערבית)

לחם, לחם

נאכל, נשתה, הו ליל

המדבר הוא ביתנו.

להגדלה ולהורדה

Notes 3

פסנתר במקום חליל

♩ = 72

1 פתיחה *f* 2 3 4 5 6 *f* הו

7 8 9 10 11 12 ה - אֵל - קָר - בַּ - הַ - מִן

13 1. 14 15 16 2. 17 18 19 20 ליל - הו ליל הו ליל הו ליל הו אָ - נוּ קָאן הו ליל הו ליל הו

21 22 23 24 ה - מִן - קָר ה - מִן - קָר הוּא תַּ - בֵּי הוּא נוּ

25 פסנתר במקום חליל סולן/סולנית מתוך המקהלה פסנתר במקום חליל סולן אחר/סולנית אחרת מתוך המקהלה

26 27 28 29 30 31 32 מִד - הַ - מוּ יֵא זִם - מִן קָצַת תֵּן מֵה - פֵּאטְ יֵא נוֹה - קָה קָצַת תֵּנִי

33 34 *f* 35 36 37 38 39 40 *f* To bar 7 הו ליל - הו הו ליל - הו הו ליל - הו הו ליל - הו

41 Coda 42 43 44 ה - מִן - קָר ה - מִן - קָר הוּא תַּ - בֵּי הוּא נוּ

להורדה והדפסה של התווים בגודל דף מלא

Sound 3

הו ליל - חגיגה מדברית: "פלייבק" - קו הזמרה בתוספת תפקידי כלים

שימו לב! בסיום ההקלטה הוכנסו חזרות נוספות על המשפט האחרון (סומנו בתווים כך ∞) לתחושת ההווי.

פינאָלָה - הפרידה

זהו שיר הסיום של האופרה (הפינאָלָה), נכין אותו עם כל הכיתה. הוא יבוצע על ידי כל התלמידים והמקהלה באירוע השיא בבית הספר (לקראת חג הפסח), וכן יבוצע על ידי המקהלה בלבד בכנס המקהלות.

הילדים ישמעו שוב את סיפור האופרה כדי שיוכלו להיכנס מחדש אל אוירת הפרידה של עצב מהול בזיכרונות טובים ובתקווה. הוכן קול שני במיוחד בשביל ילדי הכיתות, אשר ישתלב עם הביצוע הכללי. באירוע השיא בבית הספר תבוצע על ידי המקהלה והילדים הגרסה הזאת, אשר עשויה לרומם מאוד את מצב הרוח. ההכנה: ראשית תלמד המורה את הקול השני, דהיינו את תפקיד התלמידים (הוא רשום בדוגמת התווים) בעזרת נגינת קו הזמרה שלהם בפסנתר, ואחר כך, לאחר שלמדו אותו, היא תבצע בכיתה גם את הקו המושר על ידי המקהלה. הקול השני, תפקידם של ילדי הכיתה, קל לביצוע כי יש בו הרבה צלילי אוֹסְטִינֶטוּ.

להגדלה ולהורדה 🔍

בְּלֵב עָצוּר, בְּלֵב שָׁבוּר
 שְׁלוֹם! סְלֵאִם!
 עֲצוּב לְהַפְרֵד כָּאֵן
 צוֹבֵט הַלֵּב בְּפָנִים
 קִשָּׁה לָנוּ הַפְרָדָה, הִרִי אֶהְבְּנוּ
 אֶדְ הַתְקִינָה נוֹתְרָה, בְּלֵב תִּפְלָה
 זוֹ לֹא אֶגְדָּה, זוֹ רַק אֶמוּנָה,
 לְכֹל אֶחָד
 שְׁלוֹה.

Notes 4 🎵

Maestoso ♩ = 84 or slower

875 *mp* 876 877 *mf* 878 879 880
 קו זמרת המקהלה
 קו זמרת המקהלה
 הקול השני
 881 *mf* 882 883 884 885 886
 קו זמרת המקהלה
 הקול השני
 887 *V, f* 888 889 890 891 892
 קו זמרת המקהלה
 הקול השני
 893 894 *mp* 895 (*f*) 896 *ff* *rit.* 897 *molto rit.* 898
 קו זמרת המקהלה
 הקול השני

להורדה והדפסה של התווים בגודל דף מלא 🖨️

שתי הערות לקראת האזנה ושימוש: (א) לגבי sound 4B, sound 4A - שימו לב להאטה בסוף, וכן לצליל הסיום הארוך.
 (ב) לגבי sound 4A בלבד - בהקלטת הקול השני, כשהוא שותק זמן רב, נשמע את תפקיד המקהלה
 חלש יותר ברקע.

Sound 4A 🎧 **פינאָלָה - הפרידה:** "פלייבק" - תפקיד הקול השני (הקו שלומדים לשיר בכיתה).
 עם הקדמה של 2 תיבות, לפי המילים "בְּלֵב עָצוּר בְּלֵב שָׁבוּר".

Sound 4B 🎧 **פינאָלָה - הפרידה:** "פלייבק" - הקלטת שני הקולות - הקול השני (אותו לומדים לשיר בכיתה) מוקלט חזק יותר. עם הקדמה של 2 תיבות,
 לפי המילים "בְּלֵב עָצוּר בְּלֵב שָׁבוּר".

2. האופרה כהשראה ללמידה משמעותית רב-תחומית, דהיינו השתלבותה במקצועות שונים

המקצועות (השיעורים) שבהם ניתן, לדוגמה, לשלב את תוכני האופרה הזאת:

גיאוגרפיה - מושגי ישויות המדבר ונאת המדבר, הגמל חיית המדבר, דיונות החול, הרוחות השורקות, עץ התמר, האוהל; התופעה של מים בתוך המדבר - מעיינות, טל וגשמי פתע (מעוררי שמחה). מושגים/תופעות אלה הם חלק מן המכלול הרחב של נושאי הלימוד במקצוע הגיאוגרפיה: מפות, בעלי חיים במדבר, מזג אוויר, מקורות מים, סביבה גיאוגרפית, צורות מים.

אמנות - יצירה של פריטים ומראות בעקבות האופרה הזאת בדרך של ציורים וכרזות, עבודות בחומרים מגוונים (נייר מסוגים שונים, בדים, קרטונים וכד' - בעזרת מספריים, הדבקות ועוד). ניתן אפילו להגיע למגזרות גמלים, אוהלים, עצי תמר על ענפיהם בגודל טבעי, כך שיוכלו לשמש כתפאורה "תוצרת בית" לקראת הביצוע באירוע השיא בבית הספר ובכנס המקהלות.

כישורי חיים - בעקבות כל ההתרחשות הדרמטית באופרה, שיחות על **חברות** (הפגישה שמתחוללת באופרה זו בין ילדי העברים לבין ילדי הבדואים עשויה לתרום לתחושת החברות ולחינוך ליחסים הומאניים בין בני האדם; **קונפליקטים** (נוצר קונפליקט רגשי בין הרצון להישאר ביחד ובין הצורך להיפרד); **אתגרים** (ההליכה במדבר בשמש הקופחת, אף כי היא מפרכת, אינה מרתיעה את נועה ואָלון מלהמשיך ולחפש מים למען מחנה בני ישראל. הם דבקים במטרתם חרף הקושי הגדול).

חגים ומועדים - מתאפשרת העשרה של לימודי הרקע לחג הפסח המסורתי: כך יכולים הילדים להרגיש לפתע כחלק מההתרחשות של יציאת מצרים ושל הנדודים במדבר סיני בדרך לארץ כנען.

היסטוריה של עם ישראל - האופרה "אואזיס" מוסיפה היבט אמנותי להתעסקות בנושא זה, הדמיון חובר אל המציאות ומאפשר לחוש את האירוע ההיסטורי של יציאת מצרים מתוך פן נשכח, עולמם של הילדים בתוך הנדודים הקשים בדרך לכנען. אין ספק שהם יוסיפו עוד ועוד חוויות פוטנציאליות פרי דמיונם לאותו הווי חיים מיוחד.

רב-לשוניות - נוכל לחוות טעימה של הווי המזרח בשפה הערבית היומיומית. לשם כך נצפה בקטע מתוך האופרה בוידאו - שכותרתו "נופי מזרח בנאת המדבר": זמרת "הו ליל" אשר למדנו בשיעורי המוזיקה. הבמאים לא ויתרו על זמרת קטע זה בערבית על במות האופרה בארץ ובעולם.

בתל אביב	01:03 דק'	Video 10
בברטיסלבה	02:11 דק'	Video 11
בגרמניה	02:05 דק'	Video 12

קטעי האופרה המוצגים בערכה זו לעבודה בכיתות עדיין מאפשרים בחירה מתוכם על פי רצון המורה ומתוך התאמה למטרת הנושאים הנלמדים.

ואפשר דווקא לחוות באופן עצמאי את הנושאים והתחומים שהוצגו לעיל, ואז להקרין את האופרה במלואה או קטעים מתוכה; דהיינו לראות מה קרה בהלחנה, בבימוי, בתפאורה, בלבוש...

נשים לב, כל אחד מתחומי הלמידה הללו הוא פריזמה שדרכה אפשר לראות את האופרה כולה.

3. אירוע השיא בבית הספר

בתום תהליך הלמידה היצירתית בכיתות ובמקהלה יתקיים אירוע שיא בבית הספר לקראת חג הפסח. האירוע יעסוק באופרה זו בשיתוף מקהלת בית הספר ותלמידי הכיתות. הפעילויות שקרו, החוויות שנזדמנו, הן בשיעורי המוזיקה והן בשיעורים השונים במסגרת "הלמידה המשמעותית הרב תחומית" (ר' בעמוד זה לעיל) - יבואו לידי ביטוי באירוע השיא. המקהלה, כמובן, תשתתף גם היא בכל מה שהכינה לכנס המקהלות. הקטעים שנבחרו מתוך האופרה יועלו על הבמה הבית-ספרית ויביאו אל במה זו את היכולות בביצוע המוזיקלי, את פירות דמיונם של התלמידים, את הפרשנויות שנתהוו, את הרעיונות שגובשו... זו יכולה להיות חוויה אופראית בזעיר אנפין של השילוב בין דרמה, זמרה, תנועה ואמנות פלסטית - תוך מעורבות גדולה של התלמידים. גם ניתן להציג על הבמה את סיפור האופרה במלואו, כהמשכיות אחת - על ידי קריינים/שחקנים מבין התלמידים; בתוכם ישלבו במקום הנכון ברצף הסיפורי הקטעים שנבחרו לביצוע מתוך האופרה.

IV בכנס המקהלות

בכנס המקהלות נבחרו לביצוע שלושה קטעים מתוך אופרת הילדים "אואזיס" מאת ציפי פליישר: **שתי אַרְיוֹת מתוך התמונה הראשונה וקטע הסיום (הפינאלה) של האופרה בסוף התמונה הרביעית.** את האריות ישירו סולנים/סולניות מתוך המקהלה, או בוגרות של המקהלה. את הפינאלה יבצעו כל הנוכחים באולם. הפינאלה הוא קטע מלא הוד, שיהפוך בכנס המקהלות לשיר משותף של כל המקהלות המשתתפות בכנס.

שתי האריות מתוך התמונה הראשונה מופיעות ברצף, אי לכך הן יבוצעו ברצף על הבמה בכנס המקהלות. ניתן להוסיף תנועות בימוי קלות, אפילו תוך כדי עמידה.

נתחיל באַרְיֹטָה (אַרְיֹה קטנה) של הילדה נועה מבני ישראל, המספרת על כך שמצאה יחד עם אחיה את הציפורת העייפה שצנחה לאדמה.

אֵלוֹן הַחַיָּה צִפְרָת בְּמִדְבָּר
הֲצִיל אוֹתָהּ מִמָּוֶת
לִפְתָּע רָאִינוּ בְּרִקִיעַ צִפְרָת
צָנְחָה עֲיֵפָה לְאֲדָמָה
נִפְלָה עַל פְּנֵיהָ
עֲצָמָה אֶת עֵינֶיהָ, כֹּה סְבָלָה

להגדלה ולהורדה

Notes 5

$\text{♩} = 90$

190 191 192 193 194 195 196 197 198

הסולנית נועה

פסנתר

$\text{♩} = 82$

199 200 201 202 203 204 205 206

הסולנית נועה

פסנתר

rit. sempre

207 208 209 210 211 212 213 214 215

הסולנית נועה

פסנתר

mp *rit.* *p* *rit. molto*

להורדה והדפסה של התווים בגודל דף מלא

הערה לקראת האזנה ושימוש: ב-Sound 5A נשמר הטמפו עד לתיבה האחרונה, למען הלמידה המדויקת. ב-Sound 5B יש האטה מאז המילים "נפלה על פניה" (תיבה 207) ועד לסוף, כי אנו נכנסים כאן לאינטרפרטציה של הביצוע; אי לכך הפסנתרן מנגן את קו הזמרה חלש, על רקע תפקיד הפסנתר.

Sound 5A

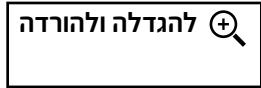
האַרְיִטָה של נועה: "פלייבק" - ללמידה: הקו המלודי עם יד שמאל של הפסנתר.
עם הקדמה של 3 תיבות. שימו לב! התווים נמצאים בעמוד הקודם.

Sound 5B

האַרְיִטָה של נועה: "פלייבק" - לביצוע בהופעה: תפקיד הפסנתר.
עם הקדמה של 4 תיבות. שימו לב! התווים נמצאים בעמוד הקודם.

נמשיך באריה של אָלוֹן, המספר כיצד החיה את הציפורת, עד אשר התעופפה אל השמים. את הסולן מלווה המקהלה ככתוב בפרטיטורה.

נֹצוֹתֶיהָ הַקְּטָנוֹת רָטְטוּ	פְּתַחְתִּי אֶת הַמְּקוֹר שְׁלָה
אֶכְלָה אֶת פֶּת לַחֲמִנֵי מִיָּד	וְאֶת פִּי שְׂמַתִּי עַל הַמְּקוֹר שְׁלָה
עַד שֶׁהֲצַפְרֹת שׁוּב עַל שְׁתֵּי רַגְלֶיהָ כִּד עֲמָדָה	מְצַצָה אֶת לֶחְתִּי
אֶת כְּנָפֶיהָ פְּתָחָה	כֹּה לָאֵט, אֵט, אֵט
הַשְּׂמִימָה אֶל עַל עֶפְהָ	עַד שֶׁעִינֶיהָ הַקְּטָנוֹת נִפְקְחוּ
	גוֹפָה הַקְּטָן הַחַל לָנוּעַ

Notes 6 $\text{♩} = 80$

219 220 221 222 223 224 225 226

הסולן אָלוֹן *mf* תִּי - תָחַ - פִּי - אֶת - לָה - שֵׁ קוֹר - פִּי אֶת - וְ - תִי - שְׂמַ - עַל - מְ - קוֹר - לָה - שֵׁ קוֹר -

תפקיד המקהלה *mf* מְ - מְ - מְ - מְ - מְ - מְ - מְ - מְ

פסנתר

$\text{♩} = 86$

227 228 229 230 231 232 233 234 235

הסולן אָלוֹן מְ - אֶת - אֶת - תִי - אֵט - אֵט - אֵט

תפקיד המקהלה *mp* מְ - מְ - אֶת - אֶת - תִי - אֵט - אֵט - אֵט

פסנתר *mf* *péd.*

$\text{♩} = 80$

236 237 238 239 240 241 242 243 244

הסולן אֵט - אֵט - עֵי - עֵי - נִי - ט - חֹ - ק - נִי - חֹ - פָה - גִו

תפקיד המקהלה *f* אֵט - אֵט - עֵי - עֵי - נִי - ט - חֹ - ק - נִי - חֹ - פָה - גִו

פסנתר *f* פסנתר במקום גיטרה *mf* פסנתר במקום מיתרים *f* *mf*

Notes 6

245 246 247 248 249 250

הסולן
אָלון

תפקיד
המקהלה

פסנתר

251 252 253 254 255 256 257 258 259

הסולן
אָלון

תפקיד
המקהלה

פסנתר

260 261 262 263 264 265 266 267

הסולן
אָלון

תפקיד
המקהלה

פסנתר

$\text{♩} = 76$
להאט קצת

$\text{♩} = 84$
להאיץ

f *ff* *sub. mf* *p*

péd. *péd.*

להורדה והדפסה של התווים בגודל דף מלא

Sound 6A

האריה של אָלון: "פלייבק" - ללמידה: קו הסולן עם יד שמאל של הפסנתר. עם הקדמה של 2 תיבות. שימו לב! התווים מתחילים בעמוד הקודם.

Sound 6B

האריה של אָלון: "פלייבק" - לביצוע בהופעה: תפקיד הפסנתר. עם הקדמה של 2 תיבות. שימו לב! התווים מתחילים בעמוד הקודם.

הפינאלה: המקהלה תלמד את קו הזמרה שלה במלואו (בלבד).

אך התיקוה נותרה, בלב תפלה
זו לא אגדה, זו רק אמונה,
לכל אחד
שלוח.

בלב עצור, בלב שבור
שלום! סלאם!
עצוב להפירד כאן
צובט הלב בפנים
קשה לנו הפירדה, הרי אהבנו

להגדלה ולהורדה 🔍

Notes 7 🎵

Maestoso ♩ = 84 or slower

תפקיד המקהלה

875 *mp* 876 877 878 *mf* 879 880

פ - ה - ל - צוב - ע - לום - ש - בור - ש - לב - לב - צור - ע - לב - ל -

פסנתר

p *mf-mp*

תפקיד המקהלה

881 *mf* 882 883 884 885 886

נו - ה - א - רי - ה - זכה - ר - הפ - נו - ל - שיה - ק - נים - בפ - לב - ה - בט - צו - כאן - רד -

פסנתר

תפקיד המקהלה

887 *f* 888 889 890 *f* 891 *f* 892

א - כל - ל - נה - מו - א - רק זו זכה - ג - א - לא - זו ליה - תפ - לב - ב - רה - נו - נה - תק - ה - אד -

פסנתר

תפקיד המקהלה

893 *mp* 894 *f* 895 *ff* 896 *rit.* 897 *molto rit.* 898

נה - של - תד - א - כל - ל - נה - מו - א - רק - ג - נה - של - תד -

פסנתר

ff

שתי הערות לקראת האזנה ושימוש (sound 7B, sound 7A): א) ההקדמה כמו תחילת המנגינה עם המילים "בָּלֵב עָצוּר בָּלֵב שָׁבֵר".
ב) שימו לב להאטה בסוף, זוהי התחושה הקרואית של סיום האופרה.

Sound 7A

הפינאָלָה: "פלייבק" - ללמידה: תפקיד המקהלה עם יד שמאל של הפסנתר.
עם הקדמה של 4 תיבות, לפי המילים "בָּלֵב עָצוּר בָּלֵב שָׁבֵר" פעמיים.
שימו לב! התווים נמצאים בעמוד הקודם.

Sound 7B

הפינאָלָה: "פלייבק" - לביצוע בהופעה: תפקיד הפסנתר.
עם הקדמה של 4 תיבות, לפי המילים "בָּלֵב עָצוּר בָּלֵב שָׁבֵר" פעמיים.
שימו לב! התווים נמצאים בעמוד הקודם.